

פרוטוקול מס' 458

מישיבת ועדת העבודה

יום ה' כ"ט שבט תשל"ז - 17.2.1977, שעה 9.30

נ כ ח ו :

חברי הועדה:

ש. ארבל - אלמוזלינו - היו"ר
י. ז. אמיר
מ. גז
מ. ורטמן
ה. זיידל
י. כהן
י. לקט

מוזמנים:

מ. שרמן - מנכ"ל משרד הקליטה
י. ערד - המוסד לביטוח לאומי
ג. ברנאי - משרד הקליטה
ח. טלמור - משרד הקליטה
י. דומניץ - הסוכנות היהודית
י. גרינברג - משרד הבטחון
סא"ל צ. שניידר - מטכ"ל אכ"א פרט
רס"ן ת. קן - מטכ"ל אכ"א פרט
רס"ן נ. שני - משרד הבטחון / אגף התקציבים
סגן ב. מוצפי - משרד הבטחון / אגף התקציבים
רס"ן י. ספרא - משרד הבטחון

מזכיר הועדה:

י. נוריאל

היוע"מ לועדה:

י. אליאסוף

קצרנית:

מ. איזנברג

סדר-היום:

א. שנויים בהסדר בדבר מתן חגמולים
לאסירי-ציון
ב. חוקת התשלומים למשפחות חיילים בשירות
חובה (תיקון).

א. שנויים בהסדר בדבר מתן תגמולים לאסירי-ציון

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: אני פותחת את ישיבת הועדה. הסעיף הראשון בסדר-היום של ישיבה זו - שנויים בהסדר בדבר מתן תגמולים לאסירי-ציון.

אני מקדמת בברכה את אורחינו - מנכ"ל משרד הקליטה מר שרמן, מר ערד, מר ברנאי, מר טלמור ומר דומיניץ.

אני רוצה להודות ולהתוודות: עוד לא הייתי שבורת-לב כפי שהנני לגבי נושא השנויים בהסדר מתן התגמולים לאסירי-ציון, כי לא הצלחתי לקדם דבר על אף המאמצים והרצון הטוב של כולם. בחודש יולי 1976 התחלנו לדון בשנויים שיש לכלול בהסדר הקיים שנחתם ונכנס לתקפו ב-1973. תוך כדי הפעלתו של ההסדר נתגלו מספר ליקויים, שכל המטפלים בנושא אינם חולקים שיש לתקנם. ביולי 1976 שמענו את ארגוני אסירי-ציון שהעלו את הדברים מתוך כאב לב רב. קיימנו שתי ישיבות לפני פגרת הקייץ של הכנסת ונתבקשנו על-ידי כל הגורמים המטפלים בנושא לתת להם / ות לדון בהצעות שהועלו בוועדה ובהצעות שהציעו ארגוני אסירי-ציון בתזכיר שהגישו. מצאנו שבקשה זו סבירה ויש לתת שהות לנציגי המשרדים השונים לגבש עמדה משותפת ולהביא לוועדה דברים מוסכמים.

עם שובה של הכנסת מפגרת הקייץ חידשנו דיוני הועדה בנושא וקיימנו שתי ישיבות נוספות, שהאחרונה בהן הייתה בדצמבר 1976. אך גם אז הודיעו לנו נציגי המשרדים, שעדיין אינם יכולים להביא דבר מוסכם. וזה היה לאחר שניתנה להם שהות של 5 חדשים להגיע לעמדה משותפת. מאז אותה ישיבה אני מכתת רגלי ממשרד למשרד, כי כל משרד מתנער מאחריות לנושא ומפנה אותי למשרדים האחרים. המסקנה המתבקשת היא, שבממשלה אין כתובת לנושא. המוסד הלאומי אומר, בצדק: אני מבצע החלטות. משרד הקליטה טוען: זה עניינו של האוצר. לצערי, גם בסוכנות "סחבו" אותי למעלה מחודש ימים. בסופו של דבר שמחתי לשמוע שנקבע אדם מיוחד לטיפול בנושא. ואני שמחתי שזה יהיה מר דומיניץ, שאנו מכירים אותו כאדם אחראי ומסור שכאשר הוא נוטל על עצמו ענין הוא מטפל בו. מתברר שגם הוא היה חסר אונים, כי יושב-ראש הנהלת הסוכנות חלה ואי אפשר היה לטפל בנושא.

ניסיתי לקיים ישיבה מוקדמת לחיאום עם הגורמים הנוגעים בדבר. ועדיין אינני יכולה לומר שאנו באים עם דבר מוסכם ואנו יכולים לברך על המוגמר. אני אומרת את הדברים מתוך כאב לב רב. אם היום לא נגיע לסיכום כזה או אחר, אדווח לארגוני אסירי-ציון כל האמת ואומר: ועדת העבודה מרימה ידיים, חנקטו בכל האמצעים הנראים לכם. ועדת העבודה עשתה כמיטב יכולתה ואיננה מצליחה לקדם את הענין. אם נציגי המשרדים היושבים אתנו חושבים שזו הדרך הנכונה - בבקשה, יגידו זאת.

מצאתי לנכון להקדים דברים אלה, כי אנו מוכרחים לצאת מישיבה זו בסיכום כלשהו - אם מכניסים שנויים בהסדר אם לאו. אם מכניסים שנויים בהסכם, מה הם השנויים? כאן בא לעזרתנו מר אליאסוף - ואני אומרת זאת במלוא ההערכה לאור העומס שאנו מטילים עליו בתקופה זו - וריכז את כל ההצעות שהועלו בוועדה נוסף לתביעות שהועלו על-ידי ארגוני אסירי-ציון.

אחמול, במסגרת שיחות טלפוניות שקיימתי עם כל הגורמים, נאמר לי שהיום ימסור מנכ"ל משרד הקליטה הודעה על דעת כל הגורמים.

י. ערד: אני מודה שאמרתי, שמר שרמן יציג את הנושא.

מ. שרמן: הנכון הוא שקשה לקבוע מי אחראי לנושא זה. אין היום אב אחד מוגדר לנושא זה. הסוכנות היהודית אחראית, כנציגת העם היהודי, כלפי אסירי-ציון מחוץ לישראל.

ממשלת ישראל אחראית לאנשים היושבים בישראל; ומשרד הקליטה אחראי לעולים. אבל אינני רוצה להתנער מאחריות. אני מוכן לקבל זאת באהבה.

אנחנו, כל הגורמים המעורבים בענין - האוצר, הסוכנות היהודית, הביטוח הלאומי ומשרד הקליטה - קיימנו דיון בנושא זה וסיכמנו מספר דברים. אחד הדברים שסוכם, אחרי ויכוח שנמשך מאז נתקבל ההסדר הוא, שמוכרחים לחוקק חוק בענין זה כדי שהדבר לא יהיה נתון להסדרים ולהסכמים. על כך יש הסכמה.

יש הסכמה לגבי תיקון כמה נקודות, שאולי אינן כל כך גדולות ומשמעותיות. לדוגמה - יש הסכמה של הביטוח הלאומי והאוצר, לקבל את דרישת ארגוני אסירי ציון בענין ההקלות לגבי הוצאת הרפואיות;

יש הסכמה בענין הצמידות, וסוכם שהצמידות צריכה להיות לנכי רדיפות הנאצים; יש נכונות לגלות גמישות מסויימת בענין האלמנות. לגבי השכר הקובע, יש נכונות להסכים לכך שהשכר הקובע יהיה כפי שהוא בחוק נכי רדיפות הנאצים ויועלו מ-78% ל-80%;

יש הסכמה שלגבי נושאים אלה ייעשו

תיקוניים מיידים בהסדר.

אם הבינותי נכון את יושבת-ראש הועדה, יש כוונה שתוצע הצעת חוק פרטית של חברי-כנסת בענין זה. אינני יודע אם אני יכול להביע דיעה על כך. זכותו של כל חבר-הכנסת להגיש הצעת חוק פרטית. אם רוצים בכך, יכולים להגיש הצעת חוק פרטית.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: אני שמחה שכל הגורמים הגיעו להחלטה שצריך לעגן כל הזכויות הללו בחוק, דבר שנאבקנו עליו כל הזמן. אינני מזלזלת בשיקולים הענייניים שליוו את ההחלטות של הגופים המטפלים. השאלה היא, האם החוק יחוקק בכנסת זו או בכנסת הבאה. אם הכוונה היא שהחוק יחוקק בכנסת זו, הדרך המהירה לחקיקת החוק היא - הצעת חוק פרטית שתוצע תוך תיאום והסכמה של הגורמים הנוגעים בדבר. חברי כנסת מועדת העבודה מהאופוזיציה ומהקואליציה - כי בנושא זה אנו מאוחדים - יגישו הצעת חוק פרטית, והכל ייעשה תוך תיאום אם הממשלה, גם מבחינת התכון וגם מבחינת הניסוח. אם הממשלה תרצה להגיש הצעת חוק, לא נספיק לחוקק חוק זה בכנסת הזאת.

אני חייבת לציין מתוך הערכה רבה, שמר אליאסוף הכין טיוטת נוסח המתבססת על ההסכם הקיים היום, וטיוטת נוסח זו יכולה לשמש בסיס להצעת חוק, בתוספת השנויים שנחליט עליהם היום. אם זה מוסכם על כולם, נוכל להתחיל להריץ את הענין. ואז נציגות של משרד המשפטים, הסוכנות היהודית, האוצר והביטוח הלאומי יחד עם היועץ המשפטי של הועדה, מר אליאסוף, יכינו הצעת החוק, דבר שיקל על מלאכת עיבוד הצעת החוק בוועדת העבודה.

אם יוחלט שהצעת החוק תוגש רק לכנסת הבאה, אנו חייבים להחליט על שנויים בהסדר הקיים. ולגבי שנויים אלה אינני מקבלת מה שאמר מר שרמן, שהוא בבחינת תיקון קוסמטי פה ותיקון קוסמטי שם.

מ. ורטמן: אני חושב שאפשר להגיש הצעת חוק עוד בכנסת זאת. על כל פנים, אם רוצים בכך, אפשר לנסח הצעת החוק בצורה כזאת, שהנושאים השנויים במלוקת יוסדרו בתקנות.

מ. שרמן:

מה שמסרחי, היה על דעת כל הפרטנרים.
נציג האוצר איננו פה היום, כי יש
שביחה של האקדמאים. ואני אינני יודע אם אני יכול להתחייב בשם האוצר.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

יש דברים עקרוניים שמוכרחים להקבע
בחוק. אני מציעה שמר אליאסוף יציין
הנקודות שהועלו בוועדה ואשר לגבי חלקן הגדול היתה הסכמה.

י. אליאסוף:

בתזכיר שהוגש ב- 3 בדצמבר 1976
כלולות כל הנקודות המורכבות משני
חלקים: בחלק האחד - הערות והצעות שהועלו על-ידי יושבת-ראש הוועדה;
ובחלק השני - הצעות שהוגשו על-ידי ארגוני אסירי-ציון.

ההצעה הראשונה היא - להרחיב את
הגדרת "הרוג מלכות" ולכלול בה אף מי שהוצא להורג או עונה למוות גם שלא
על-ידי שלטונות מדינה אחרת;

ההצעה השנייה - לפי ההסדר הקיים
זכאים בני משפחה של אסיר-ציון שנפטר, למענק בשיעור שנקבע בסעיף
22 להסדר. כיוון שההסדר הופעל ב-1 באפריל 1973, אסיר ציון שנתמלאו
בו התנאים שנקבעו בהסדר, אך הוא נפטר בארץ לפני כניסת ההסדר לתקפו,
ולא קיבל תגמול לפי ההסכם, בני משפחתו אינם זכאים למענק כלשהו.
מוצע לכך להרחיב הוראות סעיף 22 של ההסדר על בני משפחה של אסיר-ציון
שנפטר לפני יום 1.4.73.

ההצעה השלישית מתייחסת לקביעת דרגת
הנכות, שלא על בסיס הנכות שהיתה בשעת המאסר, אלא על בסיס המצב
המעודכן בעתקביעת דרגת הנכות.

ההצעה הרביעית מתייחסת לשיעור

התגמול;

וההצעה החמשית מתייחסת לטיפול

ולשיקום רפואי.

עד כאן הצעות יושבת-ראש הוועדה.
נוסף לכך הציעו ארגוני אסירי ציון מספר הצעות, שחלקן כלול בהצעות
יושבת-ראש הוועדה. ההצעות שאינן כלולות בהצעות יושבת-ראש הוועדה
הן:

א. הפחתת אחוז הנכות המזכה בתגמול;

ב. ניתוק המבחן הרפואי מהועדות

הרפאיות של הביטוח הלאומי לגבי נפגעי עבודה.

היתה הצעה לאפשר תיקון ההצהרות.

י. כהן:

אנו מוכנים לאפשר זאת.

מ. שרמן:

נאמר שלגבי אסירי-ציון העולים, יופעל
ההסדר על-ידי משרד הקליטה - - -

י. אליאסוף:

לא מדוייק. במכתבו של השר לקליטת

מ. שרמן:

העלייה ליושבת-ראש ועדת העבודה

נאמר, שבמסגרת משרד הקליטה יטופל באנשים שעלו אחרי 1969 וישבו לפני
1948. מה שכתב השר נקיים.

י. אליאסוף:

בין יתר ההצעות שהועלו היתה הצעה
למחוק את התאריך 1.1.69 ולכלול

אסירי-ציון שנהרגו לפני קום המדינה ומשפחותיהם עלו אחר-כך לישראל.

ג. ברנאי:

נציג הביטוח הלאומי יתייחס להצעה
לגבי הועדות הרפואיות.

הדברים הברורים שניתן לקבלם הם
השנויים המתחייבים מההצמדות לחוק נכי רדיפות הנאצים. הבסיס לחישוב
התגמול יהיה בהתאם לשנוי שחל בחוק נכי רדיפות הנאצים - 86% מדרגה י'
במקום 78%.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: לא שינו את הדרגה?

ג. ברנאי: לא. רק האחוז נשתנה.

הועלתה שאלת האלמנות. הכוונה היא,
שאלמנות שאינן מקבלות תגמול ואין להן הכנסה אחרת, יוכלו לקבל תגמול
בגובה התגמולים הניתנים לאלמנות בארץ במסגרת קצבת שאירים.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אם אלמנה מקבלת קצבת שאירים, לא תקבל
שום דבר נוסף. מהו אפוא השנוי? והרי
על זה היה הויכוח כל הזמן.

י. דומניץ: לא על כך היה הויכוח.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אלמנה של אסיר-ציון שהכירו בו והוא
נפטר מקבלת קצבת שאירים מהביטוח הלאומי.
אבל היא טוענת: אני אלמנת אסיר-ציון, ואני רוצה להיות זכאית לקבל
תגמול משום שאני אלמנה של אסיר-ציון.

יש אלמנות של אסירי-ציון שנפטרו בטרם
הכירו בהם, למרות שהגישו בקשות. שואלת אלמנה כזאת: מה חטאי שסחבו
את העניין ובעלי נפטר בטרם זכה להכרה?

סוג שלישי של אלמנות אלו הן האלמנות
של אסירי-ציון שנפטרו לפני שיכלו להגיש בקשה. הם היו אסירי-ציון לפי
כל הקריטריונים, אבל לא הספיקו להגיש את ניירותיהם ונפטרו. מה דינן
של אלמנות אלו?

יש סוג רביעי של אלמנות אסירי ציון;
אלו הן נשים של אסירי-ציון שנאסרו בחו"ל לפני קום המדינה ונפטרו בבית-
הסהר או לאחר שחרורם מבחי-הסהר ומשפחותיהם עלו לארץ. מה דינן של
אלמנות אלו?

מ. שרמן: אם האסיר נפטר בבית-הסהר, השאירים מקבלים.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: ואם הוא נפטר אחרי שחרור מבית-הסהר
ומשפחתו הגשימה חלומה ועלתה לישראל,
מה דינה של האלמנה? אי אפשר להגיד שקצבת השאירים פותרת את הבעיה.
נאמר לי שהיום יביאו לנו נוסחה גואלת לגבי אלמנות של אסירי ציון.
אני מצטערת, אך מה שהובא לפנינו, אינני יכולה לקבלו. אני מבינה,
שהביטוח הלאומי מתנגד - - -

י. ערד: הביטוח הלאומי אינו אחראי למדיניות

לגבי המצוקות של העם היהודי, כאשר
המדובר איננו בבטחון סוציאלי. הביטוח הלאומי אינו מתנגד ואיננו בעד.
אם רוצים לתת לאלמנות של מי שנפטרו בחו"ל, זו בעייה של העם היהודי
ולא של הבטחון הסוציאלי. המוסדות הקובעים את המדיניות לגבי אסירי-ציון,
אם הם רוצים לתת פתרון מינימלי כמו לאחרים, הכלי של קצבת שאירים הוא
כלי טוב. אם מישהו רוצה לפצות מעבר לזה - אנו איננו גורם מעכב משום
סיבה שהיא. אני חושב שהסוכנות היהודית ומשרד הקליטה צריכים לקבוע
למה זכאי אסיר-ציון.

י. דומניץ:

אני יושב כאן בחפקיד כפול ועדין וזה מכביד על ההתבטאות שלי. הסוכנות היהודית חתומה על ההסכם ביחס לאסירי-ציון. יש סיבה הסטורית פשוטה מאד מדוע הסוכנות חתומה על ההסכם ומדוע אין חוק בנושא זה. בשנים 1968/69/70/71 אי אפשר היה להשתמש בכספי מגבית החירום למטרה זו. לכן הוסכם שיהיה הסדר והתשלומים ייעשו מכספי מגבית החירום באמצעות הביטוח הלאומי. היום הגענו לתמימות דעים עם האוצר שסכום של 10-12-14 מליון לירות, אם יכלל בחוק התקציב, לא יעלה ולא יוריד את ההכנסות של מגבית החירום. לכן אין לנו התנגדות ואין לאוצר התנגדות שיהיה חוק בנושא זה.

אנחנו כהסתדרות הציונית העולמית - לא כסוכנות היהודית - רואים עצמנו כפה לאסירי-ציון, שלחמו למען ציון, ישבתו בבתי-סהר וכתוצאה הפכו לנכים. לאסירי ציון אין אבא צבורי אלא ההסתדרות הציונית העולמית. יחד עם זאת אנו חלק מהמימסד הכללי. ואני יודע שכל דבר שרוצים לחקן לגבי אסירי-ציון מייד יש לו השלכה על נכי רדיפות הנאצים ועל נכי משרד הבטחון.

אנו, ההסתדרות הציונית העולמית, חושבים שהעם היהודי-צריך לדאוג לבטוח הסוציאלי של אסירי-ציון גם אם ישבו בחו"ל 30 שנה והם עולים לארץ עכשו, לא מפני שלא רצו לעלות קודם, אלא מפני שלא יכלו. אי אפשר למחוק 30-40 שנות חייהם בחו"ל, כאילו לא היו. זה בסיס התפיסה הציונית. ואין צורך לראות אוטומטית את שרשרת האנשים שצריך לדאוג לבטחונם הסוציאלי בישראל. ובכל זאת יש הבדל בין נפגע בתאונת עבודה או בתאונת עבודה ובין אדם שנפגע כתוצאה מפעילות ציונית.

אני רואה בהסכמה לחקיקת חוק בנושא זה דבר חשוב. אחד הדברים הפוגע באסירי-ציון הוא שהסדר ענינם לא נעשה בדרך של חוק. כשם שחשוב למי שלחם במלחמות ישראל לקבל אות על"ה, כך חשוב לאסירי-ציון שיהיה חוק בענינם. ותהיה זו בשורה לאסירי-ציון אם ייאמר להם: המדינה מכירה בכם ובפעלכם והכרה זו תבוא לידי ביטוי בחוק של מדינת ישראל.

יש כמה הצעות, שאני בתור נציג ההסתדרות הציונית העולמית תומך בהן, ואני חושב שמדינת ישראל צריכה לתמוך בהן, אם כי אני חושב שהדרישות של אסירי-ציון צריכות להיות מבוקרות, ואי אפשר להתעלם לגמרי ממה שיעלה הדבר לאוצר המדינה ומההשלכות שתהיינה להן על נכים אחרים.

אמרתי דעתי לגבי חקיקת חוק בנושא. דבר שני שנראה לי כאבסורד אם לא יתקבל, זה ענין אסירי-ציון מלפני קום המדינה. המושג הקלאסי של אסיר-ציון הוא אדם שנלחם למען הציונות בתקופה שלפני הקמת המדינה. בענין זה אני תומך. יחד עם זאת אני מבין את הקושי, כי יש נפגעי "חומה ומגדל" בארץ. לעת עתה הענין בא על פתרוננו על-ידי מכתבו של השר לקליטת עליה. ואין זה מענין אם אסיר-ציון מקבל את התגמול ממשרד הקליטה או מהביטוח הלאומי.

במלוא הצניעות והעוונה אני רוצה לומר, שהסוכנות היהודית אין לה אותו כוח לגבי ביצוע ההסדר כפי שהיה לה לפני שלוש שנים, כי היום הכספים צריכים לבוא מתקציב המדינה.

אני הבינותי בעיית האלמנות כך: אלמנה שבעלה היה אסיר-ציון והוא נפטר, כתוצאה מהמאסר והיא עלתה לארץ לאחר פטירתו, ההגיון אומר שנכותו הייתה גדולה מכל נכות אחרת, ויש לזכות את אלמנתו.

ג. ברנאי:
מאחר שחוק הביטוח הלאומי אינו חל על אשה שנעשתה אלמנה בחו"ל אנו אומרים: ניתן לאלמנה זו מה שמגיע לה כאילו בעלה נפטר בארץ.

י. דומניץ:

איך יקבעו אחוזי הנכות?

ג. ברנאי:

אינני מתייחס לנכות. אנו נותנים קצבת שאירים. אם האשה צעירה, היא אינה

מקבלת שום דבר.

י. דומניץ:

אני מבין שיש הסכמה כללית לגבי צירוף נציגים של ארגוני אסירי-ציון

לוועדות הרפואיות.

מ. שרמן:

אתה טועה. היתה הסכמה שלא יחול שני בועדות הרפואיות.

י. דומניץ:

היתה הסכמה שיהיו ועדות רפואיות מיוחדות לאסירי ציון. בפגישה שהיתה אצל מנכ"ל האוצר, הודיעה אריאלי, שועדות אלו יתודרכו באופן מיוחד לגבי אסירי-ציון.

ג. ברנאי:

יתכן שזו הכוונה. אבל אני רוצה להבהיר: אחד העקרונות של הפעולה של הועדות הרפואיות הוא - האנונימיות של הועדה. והאנונימיות של הועדה מושגת על-ידי כך שהנבחן אינו יודע מי הם הרופאים שיבדקו אותו. אם אתה יוצר ועדות רפואיות המתמחות בענין אסירי-ציון, מתערער העקרון של האנונימיות.

י. דומניץ:

הוסכם בפגישה שהיתה אצל מנכ"ל האוצר, שרופאי הועדות יתודרכו לגבי אסירי-ציון.

י. ערד:

ההרגשה שלנו היא שבירוב המקרים הצדק נעשה. אצל העובדה שיש כל כך הרבה אסירי-ציון שלדעתם הצדק לא נעשה מחייבת אותנו לחפש דרכים שצורת הבדיקה תהיה כזאת שלאדם תהיה הרגשה טובה יותר. אנו חושבים לכן שתפקידו של המוסד להדריך את הרופאים באיזו אוכלוסיה הם עוסקים. הרופאים ידעו מי האוכלוסיה הנבדקת ונחפש דרכים שגם הנבדק ירגיש שבדקו אותו כראוי.

ה. זיידל:

אסירי-ציון התאוננו על היחס ועל צורת הטיפול בהם. אמנם הרופא צריך להיות אנונימי. אבל הוא חייב לקבל תדריך מה הוא אסיר-ציון.

י. דומניץ:

זה הוסכם. דבר אחרון שהוסכם הוא - הורדת אחוזי הנכות מ-25% ל-10%.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

כל אלה שעברו בבדיקות רפואיות וטוענים שלא ספרו הכל, או שכחו כמה דברים,

האם תאפשר להם בבדיקה חוזרת?

מ. שרמן:

בתחילת דברי אמרתי שזה הוסכם, ואלה שלא הספיקו להגיש כל התעודות והניירות,

הוסכם שתנתן להם אפשרות חוזרת.

י. דומניץ:

לגבי הורדת אחוזי הנכות, אני חושב שהשוואה של אסירי-ציון לנכי המלחמה

בנאצים, היא מרחיקת לכת.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

אולי יקחו בהשבון שנות מאסר?

י. דומניץ:

אפשר לשקלל זאת בשנות מאסר נוסף על אחוזי נכות.

בעקבות הצעתו של חבר-הכנסת ורטמן, נראה לי שסיכום מידי, גם אם הביצוע יהיה מאוחר יותר, יספק את אסירי-ציון. לכן הדרך הטובה ביותר היא להכניס מייד בהסכם את השנויים הקטנים שחלים על הכל, ולהטיל על צוות בן-משרדי לדון בהצעת חוק, אפילו יתקבל

החוק רק בכנסת הבאה.

האם אי אפשר לקשור ענין שנות המאסר
לבדיקות הרפואיות?

מ. שרם:

לא. נוסף לאחוזי הנכות יש לקבוע מחצית
האחוז או רבע אחוז לכל שנת מאסר.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

האם ההצעה ששנת מאסר תקנה חצי אחוז
תחול על כולם או רק על אלה שלא הגיעו

מ. שרם:

ל-25%?

אם אתה נותן 1% לשנה, אדם היה צריך להיות
25 שנה במאסר כדי לקבל זאת. ומי שהיה

י. דומניץ:

25 שנה במאסר, אני מציע לתת לו.

אם נוסף לכך יש אחוזי נכות, אתה מציע
לתת גם אחוזי נכות?

מ. שרם:

בהחלט.

י. דומניץ:

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: גם אם נצא מתוך הנחה שיהיה תהיון +
קישוטי לדרוש הצמדה לנכי המלחמה בנאצים,
במקום ההצמדה לנכי רדיפות הנאצים, יש כמה דברים ספציפיים שצריך להביא
בחשבון כאשר באים לתקן את ההסדר הקיים ולהפוך אותו לחוק. אני חושבת
שיש הסכמה שיש להכיר באסירי-ציון מלפני קום המדינה. השאלה שהתעוררה
היא, האם להכיר באסירי-ציון משנות העשרים או משנות השלושים או משנות
הארבעים. אני אינני בעד זה שנחזור לשנות העשרים. אבל אני מבינה שיש
הסכמה עקרונית שמסירים חומה זו ומכירים באסירי ציון מלפני קום המדינה.
על התקופה נתפטר.

איך ענין של תקופות. אסיר-ציון הוא
אסיר ציון.

ח. טלמור:

איך הסכמה בנקודה זו.

מ. שרם:

ברגע שפרצנו את הסכר של שנת 1948 -

ח. טלמור:

לא פרצנו את הסכר. אין הסכמה בין
הפרטנרים שניהלו את המו"מ. לכן מר

מ. שרם:

דומניץ הדגיש שבשלב זה מכוסה הדבר על-ידי מכתבו של שר הקליטה.
אינני מביע דעה פרטית. אני מביע דעת השר.

ח. טלמור:

אנו מדברים על שתי מסגרות שונות. יש
הסדר המבוצע על-ידי המוסד לביטוח לאומי

ג. ברנאי:

והוא חל על כל האוכלוסייה שישבה במאסר מ-1948; יש התחייבות של שר
הקליטה שנוסף לכך משרד הקליטה יטפלו באסירים שישבו במאסר לפני 1948
ועלו לארץ אחרי 1.1.69. התשובה לכך ניתנת על-ידי משרד הקליטה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אם יבוא משרד הקליטה ויגיד שהוא מוכן
לקחת על עצמו את הטיפול באסירי-ציון
אלפני 1948 לא אתנגד. והטיפול בהם לא יהיה במסגרת ההסדר, אלא במסגרת
משרד הקליטה. על כל פנים אני חושב שיש הסכמה עקרונית להכיר גם
באסירי-ציון שישבו במאסר לפני 1948.

בכמה אנשים מדובר?

ז. י. אמיר:

בכמה מאות.

ג. ברנאי:

לגבי הועדות הרפואיות, אני שמחה שיש
הבנה ויאפשר לכל האסירים שמבקשים

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

זאת להופיע מחדש לפני הוועדות הרפואיות.

באשד לאלמנות, לא קבלנו חשובה לגבי כל סוגי האלמנות. לגבי אלמנה שבעלה נפטר לאחר המאסר, היא תהיה זכאית לקבל קצבת שאירים.

מ. שרמן: אם את מקבלת זאת כעקרון, כל יתר הסעיפים נופליים?

היו"ר ש. אבלי-אלמוזלינו: לא. אם הוא נפטר בארץ, ממילא יש קצבת שאירים. ואנו חושבים שצריך לפצות אותה על העובדה שהיא אלמנת אסיר-ציון. בזה אנו דנים כל הזמן ולא התקדמנו.

מ. שרמן: התקדמנו בנקודה אחת. עד עכשו מי שהתאלמנה בטרם עלתה, כאשר היא מגיעה ארצה אינה מקבלת שום דבר. אמרנו שאת הדבר הזה נתקן. אנו אומרים שגם היא התאלמנה שם, אם היא עולה לישראל, תקבל קצבת שאירים של הביטוח הלאומי. בנקודה זו יש הסכמה. לגבי היתר אין הסכמה.

היו"ר ש. אבלי-אלמוזלינו: אין הסכמה של מי, של הביטוח הלאומי?

י. ערד: הביטוח הלאומי אינו חושב שיש לו הידע והכלים להחליט אם אלמנה של אסיר-ציון בגולה, מבחינה סוציאלית צריך לתת לה יותר או פחות. אנו צריכים להבטיח שמה שלא יקבע, יהיה צמוד לשכר הממוצע. אבל אנו לא נתערבבקביעת המדיניות לגבי מי שנפטר במצרים לפני שלושים שנה.

היו"ר י. אבלי-אלמוזלינו: אנו מדברים על מי שנפטר בארץ.

י. ערד: לנו אסור להחליט. זו בעייה של גורמי הקליטה.

מ. שרמן: מנכ"ל הביטוח הלאומי, מר רותר אמר: אני אינני גורם בענין זה. מה שתחליט הממשלה - אכבד.

היו"ר ש. אבלי-אלמוזלינו: במשך למעלה משמונה חדשים לא הגענו לשום הצעה בענין זה. ואסירי-ציון צריכים להשחק בין גלגלי הבירוקרטיה. צריך לכבד אנשים אלה.

מ. שרמן: אם איננו מקבלים את ההצעה, אין זה אומר שאיננו מכבדים את האנשים האלה.

היו"ר ש. אבלי-אלמוזלינו: בשיבה הקודמת אמרתם שבענין זה תהיה התקדמות. כנראה שיש דברים שלא ניתן

מ. שרמן: יש אנשים הגורסים, שמבחינת המדינה, הדבר לא ייגמר באסירי-ציון ויגרור אחרינו גם אחרים.

היו"ר ש. אבלי-אלמוזלינו: מי ישב במאסר והתבלה? מי שישב, שיתנו לו. את מי זה יגרור? יש עוד אסירי-ציון?

מ. שרמן: במדינת ישראל הדבר לא יסתיים באסירי-ציון. מייד ידצמד הדבר גם לאחרים.

היו"ר ש. אבלי-אלמוזלינו: אינני מבינה למה לא ניתן לאסירי-ציון אלה שעשו למען הקמתה של המדינה יותר מכל קבוצה אחרת. אין לי מלים להגדיר את הדבר.

לגבי הרוגי מלכות אמרתם שהיום תביאו את הנוסחה הגואלת.

ג. ברנאי:

איננו חוזרים בנו ממה שאמרנו בענין זה בישיבה הקודמת. אמרנו שאנו מוכנים מלכות את המרכיבים של ארגון עוין, בגלל להכניס לנוסחה הקיימת של הרוג פעילות ציונית בארץ אויב.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

מדוע לא הגשחתם-נוסחה זו בכחב? זו איננה בעייה של משרד הקליטה.

ג. ברנאי:

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

מי הכתובת בממשלה? לגבי הרוגי מלכות, אינני יודע. אבל הנוסח שאמר מר ברנאי, נדמה לי שהוא

מ. שרמן:

עונה על הבעייה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

אנו דברנו על מי שנרצח על-ידי מחבלים. נאמר: "אדם שהוצג להורד על-ידי ארגון עוין".

ג. ברנאי:

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

ארגון עוין מוציא להורג? הוא רוצח. אם הולך יהודי ברחוב ונדקר בגלל יהדותו, הוא הרוג מלכות?

מ. שרמן:

י. אליאסוף:

היתה הצעה שיראו בו הרוג מלכות.

ח. טלמנר:

כל יהודי שנדקר בברוקלין הוא הרוג מלכות? לא.

י. אליאסוף:

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

מדובר על ארץ אויב.

ג. ברנאי:

אנו מוכנים להוסיף להגדרת הרוג מלכות שלי: מרכיבים: ארגון עוין וארץ אויב. ב"ארגון אויב" הכוונה היא לארגון מחבלים.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

אנו חייבים לסכם. אני בעד זה שנכין הצעת חוק עליה יהיו חתומים חברי כנסת מועדת העבודה גם מהקואליציה וגם מהאופוזיציה במלגמה להעביר הצעת חוק זו בקריאה שניה ושלישית בכנסת הזאת. נבסס הצעת חוק זו על ההסכם הקיים בתוספת הנקודות שהועלו פה, ואשר לגבי חלקן יש הסכמה. לגבי הנקודות עליהן יש ויכוח, נצטרך למצוא נוסח משותף מוסכם. לגבי הרוגי מלכות, נגיע להסכמה. לגבי אסירי-ציון מלפני 1948 נגיע להסכמה. לגבי אחוזי הנכות, במידה ולא נוכל להגיע להסכמה, נשאר ענין זה לתקנות כפי שהציע חבר-הכנסת ורטמן.

לגבי אלמנות שעלו לארץ לאחר שבעלן

אסיר-ציון נפטר ולא זכה להגיע לארץ, יש הצעת פחרון. אני מבקשת שבימים הקרובים חטכסו עצה כיצד ללכת לקראת קבוצות האלמנות שיש להן עדיפות על האלמנות הנמצאות בארץ. ואין להסתפק לגביהן בקצבת שאירים. האלמנות שהופיעו לפני הועדה, יצאו בהרגשו שילכו לקראת. ולא יתכן שלא נעשה צעד מסויים בענין זה.

כמובן שבהצעת החוק נצטרך לכלול את

השנויים שחלו כתוצאה מההצמדה של הדרגות והאחוזים לאלה של נכי הדיפות הנאצים.

אני מבקשת שביום א' הקרוב תשלחו

את נציגיהם לוועדה שיחד עם מר אליאסוף תנחם הצעת החוק ברוח הדברים שסיכמנו היום.

י. אליאסוף:

הצעת החוק צריכה להיות הצעה מפורטת ולא הצעת מסגרת?

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו :

פחות או יותר, כי הדברים העקרוניים צריכים להכלל בה.

י. אליאסוף :

היא צריכה לכלול אחוזי הנכות. מי ירכז את הטיפול בנושא?

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו :

אני מציעה שמר אליאסוף ירכז את הטיפול בנושא ויזמן את נציגי המשרדים השונים

על מנת להכין הצעת החוק.

ב. חוקת התשלומים למשפחות חיילים בשירות חובה (תיקון), תשל"ז-1977.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו :

אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום : חוקת התשלומים למשפחות חיילים בשירות חובה (תיקון), תשל"ז - 1977. אני מקדמת בברכה את נציגי הצבא ואת מר' זנברג ססן היועץ המשפטי של משרד הבטחון.

נשמע דברי הסבר לתיקון המוצע בחוקת

התשלומים למשפחות חיילים בשירות חובה.

רס"ן ת. קן :

כידוע לחברי הועדה עד 1973 היתה חוקת תשלומים למשפחות חיילים בשירות חובה חוקה נוקשה והתשלומים היו נמוכים וקובעים לעומת המצב לפי החוקה הקיימת היום, שהפעלנו אותה בדצמבר 1973. חוקה זו - החוקה הנוכחית - היא חוקה ליברלית שהצמידה את התשלומים למרכיבים שונים שמתעדכנים בהתאם לשנויים. היום אנו מציעים כמה שנויים בחוקה זו, שנויים הנובעים מכמה גורמים; האחד - לקחי הפעלה מול שנויים שחלו במשק; השני - חוק הרפורמה במס; השלישי - שנוי האקלים החברתי המדגיש עידוד לעבודה.

צה"ל רואה עצמו בתשלומים למשפחות

חיילים כגורם משלים הכנסה, והוא מעולם לא ראה עצמו כגורם עיקרי. כאשר נוצרה כל מערכת תשלומים למשפחות חיילים בצבא, היתה לה מטרה לתת השלמה הכנסה למשפחה שלא הגיעה לקו קיום המינימום; אלו משפחות של עולים חדשים שהביטוח הלאומי לא היה ערוך להשלים הכנסתם ומשרד הסעד גם הוא לא היה ערוך לכך כפי שהוא היום. היום הביטוח הלאומי ערוך בצורה משוכללת, כאשר הוא כולל כל מצב של העדר הכנסה, והביטוח הלאומי גם הוא השתכלל כדי לטפל בכל היתר. כך שהתשלומים של הצבא אמורים להיות רק מסגרת משלימה למסגרת קיימת.

צה"ל תומך היום ב-6500 משפחות בסכום

של 60 מליון לירות לשנה.

ב-1973 היה הסכום 8 מליון לירות.

רס"ן ז. שני :

יש בעייה הנובעת מחוסר תיאום עם משרד

רס"ן ת. קן :

הסעד. משרד הסעד מתחשב בכל הכנסה שנותן הצבא, ומפחית את התשלום שלו בהתאם לכך. הצבא, כאשר הוא יודע שיש משרד הסעד מפחית, משלים וסופה של הנדנדה הזאת שצה"ל נות הכל, והסעד מוריד לאפס. וצה"ל נותר הגורם העיקרי בתמיכה במקום המטרה המוצהרת להיות גורם משלים.

בעייה אחרת הנובעת מהעדר תיאום היא,

שמשרד הסעד רואה את עצמו כגורם טיפולי. צה"ל אינו ערוך לכך והוא נותן תשלום אוטומטי. המבחן היחיד שלו הוא - העדר הכנסה והעדר סיבות מוצדקת למצב של הער הכנסה. אנו רואים כמובן צורך למנוע את המצב שתיארחי בשתי הדוגמאות על-ידי יצירת מערכת מתואמת של כל הגורמים - משרד הסעד, המוסד לביטוח לאומי וצה"ל.

הקריטריונים של צה"ל שונים מאלה של
משרד הסעד. חשלומי צה"ל מתבססים על 50% מהשכר הממוצע במשק. כיום
אנו משלמים 132 לירות.

ז.י. אמיר: היום השכר הממוצע במשק הוא 3200 לירות.

רס"ן ת. קן: זה עוד לא עודכן.

כפי שאמרתי צה"ל רואה עצמו כגורם משלים.
במסגרת ראייה זו הוא נותן חשלומי משפחה מעבר לסכומי הסעד הניחנים
במדינה.

כאמור אנו מציעים מספר שנויים בחוקה
הנוכחית. איננו מציעים חוקה חדשה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: האם השנוי שהכנסתם בחוקה בשנת 1973

הביא לכך שמספר גדול יותר של בנים
התומכים במשפחה התגייסו לצה"ל?

רס"ן ת. קן: נושא זה לא נבדק. אינטואטיבית אנו

יכולים לומר, ששנוי זה שיפר את ההרגשה.
אנו יכולים לומר באופן ודאי שמספר הנתמכים עלה מ-2200 ל-6500.

רס"ן נ. שני: בעבר היתה התחשבות של הצבא משיקולים

שלו לשחרר אנשים. היום, לא בגלל חוקת
החשלומים למשפחות חילים, אלא בגלל החלטת הצבא, מתחשבים פחות בגורם
הכספי ומגייסים יותר אנשים מהאוכלוסיה שבעבר היתה משוחררת.

אחד השנויים העקריים שאנו מציעים הוא -
הנאה בחשבון של הכנסה מעבודה בצורה קטנה יותר מאשר בעבר. לפי החוקה
הנוכחית, כאשר בודקים משפחה ובוחנים אם יש לתת לה השלמה, אין הבחנה
אם ההכנסה של המשפחה היא מעבודה או שלא מעבודה. בהצעה שאנו מציעים
עתה יש התחשבות בהכנסה מעבודה. כלומר אם יש הכנסה הנובעת מעבודה, אין
מתחשבים בה וזה מהווה תמריץ.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: האם נפסק קשר הגומלין בין משרד הסעד
ובין צה"ל?

רס"ן נ. שני: ההערה של רס"ן קן לא באה לידי ביטוי

בחוקה. זה עניין לתיאום בין משרד הסעד
ובין משרד הבטחון.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: מה לגבי זכויות החיילת? עוררנו שאלה

זו ב-1973 ואמרנו שהזכויות הניחנות
לחייל צריכות להנתן גם לחיילת.

סא"ל צ. שניידר: לגבי בעלה של חיילת?

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: גם לגבי שאירים אחרים.

רס"ן ת. קן: לגבי חיילת השארנו את המצב כפי שהיה

קיים לפי החוקה מ-1973. כאשר יש בעייה
ספציפית של חיילת בגלל בעל שאינו מסוגל לקיים את עצמו מאיזו סיבה שהיא,
אנו דנים בעניין לגופו ומחליטים. לגבי חיילת התומכת בהוריה, אין הבדל
בינה ובין חייל התומך בהוריו.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: היו שאילתות רבות לשר הבטחון בעניין
זכויות החיילת, והוא התייחס לכך בחיוב.

הוא אמר שנתן הוראה שהעניין ייבדק, ואם קיימת הפליה, הדבר יתוקן.
אני רוצה שאותן זכויות הקיימות לגבי חייל תהיינה קיימות לגבי חיילת.

סא"ל צ. שניידר:

היות ועל-פי החוקה יש סמכות לוועדה לדון במצב הפוך מזה המוגדר בחוקה, דהיינו חיילת שבעלה סטודנט - לא רצינו להכניס זאת לחוקה. אבל זה מופעל.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

אם יש סמכות ואם זה מופעל, צריך לעגן זאת בחוקה.

י. לקט:

אחם צריכים להשלים הכנסה לפני משרד הסעד או אחרי משרד הסעד?

רס"ן נ. שני:

אחרי משרד הסעד.

רס"ן ת. קן:

בבדיקה שלנו החברר שמרבית בעיות הסעד אינן בעיות חדשות; דהיינו, הבעיות

לא נוצרו בעקבות גיוס הבן לצבא.

י. לקט:

מי שלא היה בטיפול משרד הסעד?

רס"ן ת. קן:

אם נוצרת בעייה רק עקב השירות או תוך כדי השירות, אנו רואים עצמנו כגורם

המטפל במשפחה.

סא"ל צ. שניידר:

החוקה שלנו יותר גמישה מזו של משרד הסעד, כך שכל מי שנתמך על-ידי משרד הסעד זכאי להשלמה שלנו. אבל כאשר משרד הסעד רואה שאנו משלמים, הוא נסוג. לכן יוצא שאנו הופכים למשרד סעד.

רס"ן נ. שני:

בעוד שלגבי החיילים אנו משתדלים להרחיב את האוכלוסיה המגוייסת, בעיקר בשל טעמים של הצבא, לגבי חיילות, המשקל של היות הנצרה תומכת במשפחה משפיעה אם לשחרר אותה מגיוס. אם יש חיילת שהיא התומכת העיקרית במשפחה, הפתרון הטוב ביותר הוא להשאיר אותה בבית.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

לגבי בת שרוצה להתגייס ולתרום תרומתה לצבא, זה אינו צריך להיות שיקול.

רס"ן נ. שני:

שנוי מרכזי נוסף הוא בנושא הילדים. עד להפעלת הרפורמה במס, התשלום עבור שני הילדים הראשונים נעשה על-ידי המעביד. עם החלת הרפורמה, התשלום עבור הילד הראשון והשני הועבר לביטוח הלאומי. כיוון שראינו עצמנו כמעביד, התשלומים לפי החוקה הקיימת כללו שני הילדים הראשונים. עתה אנו מציעים שהתשלום עבור שני הילדים לא ייעשה על-ידינו אלא ייעשה כמקובל במדינה על-ידי הביטוח הלאומי.

אלה הם השנויים העיקריים. יש כמובן שנויים טכניים ונסביר אותם כאשר נדון בכל סעיף.

י. גרינברג:

אני רוצה לציין מגמה נוספת השנויים המוצעים והיא המגמה של מניעת כפילויות. במידה והמדינה מעוניינת להבטיח מינימום קיום לנצרכים, היא מעוניינת שלא תהיה כפילות בתשלומים. אינני בטוח אם השנויים המוצעים ממצים מטרה זו עד תומה, אבל יש בהם תרומה צנועה למניעת כפילויות.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

לאחר ששמענו דברי הסבר כלליים, נעבור לסעיפי החוקה.

סעיף 1 - "תיקון סעיף 1".

רס"ן ת. קן:

אנו מציעים כי בסעיף 1 ימחקו ההגדרות "הכנסה כדי מחיה" ו"תשלום משפחתי מלא". כיוון שעכשו לא נשלם עבור ילדים, נוצר מצב שאנו נשלם רק ליחידת משפחה

הכוללת או הורים או בן-זוג.

החישוב איך לשלם למשפחה היה מבוסס על הורים ועל כפולה של סכום מסויים עבור כל ילד. כיוון שעכשו הביטוח הלאומי משלם עבור ילדים, לא נראה את הילדים לצורך התשלום, אלא נבחן את יחידת המשפחה הכוללת זוג הורים, כמה הכנסות יש לה, ולכמה היא זקוקה כדי להגיע לקו הכנסה, ובהתאם לכך נשלם למשפחה.

בסעיף 1(2) אנו מציעים כי בהגדרת "שכר בסיסי" יימחקו המלים "או לפי הסכם מכוח סעיף 200 לחוק הביטוח הלאומי בין ממשלת ישראל לבין המוסד לביטוח לאומי".

כלקח מהפעלת החוקה הנוכחית הסתבר לנו שסעיף 200 לחוק הביטוח הלאומי מקפיץ את התשלומים באופן כזה, שכאשר מגיע ה-1 באפריל ואנו צריכים לעשות חישוב לפי השכר הממוצע במשך מחדש, אנו צריכים להוריד את התשלומים; סעיף 200 לחוק הביטוח הלאומי נועד לקצור לפחות אוכלוסייה שהגימלה שלה מבוססת על 16% מהשכר הממוצע במשק, ואילו אצלנו התשלום מבוסס על 50% מהשכר הממוצע במשק. לפיכך הגענו למסקנה, שאנו צריכים לנתק עצמנו מסעיף 200. חישוב שעשינו מראה שגם אחרי ניתוק זה, התשלומים שלנו גבוהים מהתשלומים של הציבור הלאומי, בודאי מהתשלומים של משרד הסעד.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: הפצוי הניתן למיעוטי הכנסה שלא מכוח השכר הממוצע במשק ולא מכוח תוספת היוקר,

אתם רוצים לוותר עליו?

י. גרינברג:

הטבות סוציאליות מכוח סעיף 200 לחוק הביטוח הלאומי ניתוח לשני סוגי זכאים - זקנים ושאיירים, שהגימלה שלהם היא 16% מהשכר הממוצע במשק. לפי זה קצבת זקנה לבודד היא 439 לירות וקצבת זקנה לזוג היא 659 לירות. אם מתווספת ההטבה הסוציאלית, מגיע הסכום לבודד ל-769 ולזוג ל-1152 לירות.

התשלומים הניתנים על פי חוקת התשלומים הם מלכתחילה יותר גבוהים מפילו מהקצבה פלוס ההטבה הסוציאלית. היום משלם הצבא לבודד 1059 לירות ולזוג 1232 לירות לעומת 1152 לזוג שמשלם הביטוח הלאומי.

רס"ן ת. קן: הצמידות הקיימת היום לסעיף 200 איננה סלקטיבית. הביטוח הלאומי משלם לפי סעיף 200 רק לקבוצות מוגדרות. החוקה שלנו צמודה כולח לסעיף 200.

רס"ן נ. שני: היות ולפי החוקה שלנו אנו משלמים לכולם לפי סעיף 200, נוצר מצב שהתשלומים שלנו גבוהים מאלה של הביטוח הלאומי גם לגבי מי שאינם מיעוטי הכנסה, ובסוף השנה אנו צריכים להוריד את הסכומים שאנו משלמים ב-1 באפריל.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: לסעיף 200 צמודות לא רק הקטגוריות של מקבלי קצבת זקנה ושאיירים. יש 6 קטגוריות הנהנות מסעיף זה: מקבלי קצבת זקנה ושאיירים הזכאים להטבה סוציאלית, מקבלי קצבת נכות כללית, נפגעי עבודה הזכאים להטבה סוציאלית, נתמכי סעד, גרושות המקבלות דמי מזונות, ומשפחות עם שלושה ילדים ויותר. בתקופה של אינפלציה אנו חייבים לשמור על רמת הקצבאות לפחות לגבי אוכלוסייה זו. משום כך אינני רואה טעם במחיקת סעיף 200, שנהגתם לפיו עד היום, שאם לא כן כל העדיפות שישנה היום תישחק.

רס"ן נ. שני: ביום האחד באפריל של כל שנה נעשה יישור הקו לאור השכר הממוצע במשק. לכן אין מקום לדבר על שחיקה, מה גם שאנו תמיד בנקודת התחלה גבוהה יותר,

כי התשלומים שלנו למשפחות הם 45%-40% מהשכר הממוצע במשק ו-50% לחייל נשוי, ואילו התשלומים של הביטוח הלאומי מהווים אחוז קטן יותר מהשכר הממוצע במשק.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: המדובר הוא בהפרש של 5%-3%. האם זה משמעותי כל כך לעומת העקרון של פצוי האוכלוסיה בשל החייקרויות שבגינן אין משלמים חוספת יוקר? בשלב זה אני מציעה שתבדקו נקודה זו מחדש. אני הייתי ממליצה שלא לשנות עקרון זה.

י. אליאסוף: מאחר והעקרון הוא - צמידות לשכר הממוצע במשק, ויש מחשבות שהשכר הממוצע במשק יקבע - שלא כפי שהוא נקבע היום - יותר מפעם בשנה, אולי אפשר להצמיד את ההגדרה של שכר ממוצע בחוקת תשלומי הביטוח הלאומי, ואז יל שנוי שיהיה בשכר הממוצע לצורך הביטוח הלאומי יחול גם על חוקת תשלומי המשפחה. על המרכיב של 50% מהשכר הממוצע במשק הוספתם מה שקיים בסעיף 11(ג) לחוק הביטוח הלאומי הכולל תוספת יוקר והסכמים קבוציים. כדי לשמור על האזון, אולי לא נחזור על ההגדרה ונהיה צמודים לעקרון? אולי אפשר להצמיד את זה לסעיף 11(ג), כאשר הוא כולל היום את המרכיב של סעיף 200. אם משום מה סעיף 11(ג) ישתנה ולא יכלול סעיף 200, זה לא יחול עליהם. ואם יכלול סעיף 200, זה יחול עליכם. מוכרחים לשמור על העקרון הזה, כי אם היילכים על בסיס של השכר הממוצע במשק, חייבים לשמור על שני המרכיבים האחרים - תוספת יוקר והסכמים קבוציים.

זו איננה הצעה טכנית. זו הצעה מהותית

מאד.

י. גרינברג: לגבי השכר הממוצע, אני מוכן לקבל את ההצעה, שבחוקה שלנו השכר הממוצע יהיה צמוד לשכר הממוצע בחוק הביטוח הלאומי, גם אם הוא יקבע פעמים בשנה.

או ארבע פעמים בשנה.

אבל איננו מוכנים לאמץ סעיף 11(ג) לחוק הביטוח הלאומי, כי הוא כולל

סעיף 200.

י. אליאסוף: קצבה לפי סעיף 127 לז עשויה להגיע ל-50%. אם מצמידים את התשלומים לשכר הממוצע במשק והשכר הממוצע צמוד לסעיף 11(ג), אתם מציעים להפחית מרכיב אחד - סעיף 200?

רס"ן נ. שני: בחוק הביטוח הלאומי זה חריג, ואילו

לפי החוקה שלנו מקבלים כולם, בלי

יוצא מן הכלל, 40%-50%. אם יתקבל השנוי לגבי ההגדרה של השכר הממוצע במשק, לגבינו יהיה בכך פתרון לעדכון יותר צמוד לשנויים בשכר הממוצע. מרכיב השכר הממוצע במשק, שהוא המוביל - - -

לא המוביל העיקרי.

י. אליאסוף:

אם תעדכן באופן שוטף את השכר, לא יהיה שימוש בסעיף 200 בכל המקרים,

רס"ן נ. שני:

מאחר שאצלנו האוכלוסיה הרלבנטית היא שונה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: היא לא שונה. היא יכולה לכלול אותן

6 קטגוריות שמניתי. לדוגמה, אלמנה עם

ילדים שבנה התגייס לצבא, מקבלת למעלה מ-50%.

רס"ן נ. שני:

אצלנו כולם מקבלים 50%.
היא מקבלת הטבה סוציאלית מהביטוח הלאומי.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

תקבל מהביטוח הלאומי ולא מהצבא. היום
היא מקבלת פעמים.

סא"ל צ. שניידר:

רס"ן ת. קן:

אם היא קבלה מהביטוח הלאומי, תמשיך
לקבל מהביטוח הלאומי. אצלנו סעיף
200 חל על כלל האוכלוסיה, ונוצרו מצב שיעודכנו התשלומים גם לאוכלוסיות
שלו התכוננתם אליהן.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

מהי הבעייה, כספית? איזה חלק זה מהווה
מתוך סכום של 60 מליון לירות?

רס"ן נ. שני:

הבעייה איננה כספית, אלא העיוות שבדבר.
לעתים אנו צריכים להוריד תשלומים,
ואנו צריכים לעשות חישובים 3-4 פעמים

רס"ן ת. קן:

בשנה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

גם הביטוח הלאומי עושה זאת.
הבעייה איננה טכנית. אנו חושבים
שהדבר אינו מוצדק.

רס"ן נ. שני:

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:
ואני חושבת שצריך למנוע זאת. אני מציעה שתחשבו פעם נוספת אם רצוי
להנתק מסעיף 200.

נעבור לסעיף הבא.

רס"ן ת. קן:

בסעיף 1(3) אנו מציעים כי בהגדרה
"הכנסה" יימחקו פסקאות (1) ו-(6)

ובמקום פסקה (2) יבוא:

"(2) קצבת ילדים לפי פרק ה' לחוק
הביטוח הלאומי".

היום אינם מובאים בחשבון לענין קביעת
ההכנסה סעד כספי הניתן על-ידי משרד הסעד ולא הכנסה אחרת. היום אנו
מעוניינים לתת עידוד רק להכנסה מעבודה. ומשום כך אנו מציעים שכל הכנסה
ממקור אחר תלקח בחשבון. לגבי הכנסה מעבודה ניתן תמריץ בהתאם למה
שסיכמנו עם משרד הסעד.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

אתם באים אפוא להחמיר.

רס"ן ת. קן:

לא, אנו באים לעודד הכנסה מעבודה.

י. אליאסוף:

הכנסה ממקורות אחרים כוללת הכנסה
שאיננה מעבודה?

כן.

רס"ן נ. שני:

האם התגלו מקרים רבים שיש להם הכנסה
מעל ומעבר ולכן אינם זכאי לתשלומים

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

מהצבא?

רס"ן ת. קן:

אנו עובדים על פי חוקה זו שלא לפי
אריחמטיקה. עד עכשו עבדנו בשיטה
של יחסים: רבע, חצי ושלם. אם אשה מקבלת מלשכת הסעד 250 לירות, וזה
בדיוק עד הרבע, איננו מביאים אותן בחשבון. אם היא מקבלת 300 לירות,
אנו מביאים בחשבון רק 50 לירות. 50 לירות אלו נופלות ברבעין שבין
אפס לרבע, ואז היא מקבלת תשלום משפחה מלא. נוצר מצב שכלל ההכנסה
מועדף על הכנסה מעבודה. חשבנו שאין להמשיך בכך.

בסעיף 1(4) אנו מציעים כי במקום

הגדרת "תשלום מלא" יבוא:

"תשלום מלא - התשלום באחוזים מהשכר הבסיסי - לאשה 100%; לזוג הורים 90%; ולהורה בודד 80%".

מה קיים היום?

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

סעיפים אלה קיימים גם היום. מה שהוצאנו הוא הסעיף הנוגע לילדים.

רס"ן ת. קן:

בסעיף 1(5) אנו מציעים כי במקום

הגדרת "תשלום חלקי" יבוא:

"תשלום חלקי - סכום המשתלם לבן-משפחה של חייל שאינו מגיע כדי התשלום המלא."

כאן אנו מציעים לעבור משיטת היחסים

לשיטת האריתמטיקה, כדי שהצדק ייעשה לא יחסית אלא באופן מושלם.

סא"ל צ. שניידר:

לפי השיטה הקיימת יכול היה להיות מקרה, שמשפחה, כיוון שהכנסתה היתה ב-10 לירות

פחות ממכסימום התשלום, נתנו לה עוד רבע תשלום. לעומת זאת מי שהיו לו 50 לירות יותר, לא קיבל ולא כלום.

בסעיף 1(6) אנו מציעים:

רס"ן ת. קן:

בהגדרת "נטול השתכרות" -

1. בסוף פסקה (4) יבוא "ואינו זכאי

בשל כך לדמי ביטוח, תגמול או כל פיצוי אחר";

2. בסוף פסקה (5) יבוא: ואינו זכאי

בשל כך לדמי אבטלה לפי פרק ו' 1 לחוק הביטוח הלאומי".

כפי שאמרתי אנו מושפעים גם מהקורה

מחוץ לצבא. בביטוח הלאומי נוצרה קצבת אבטלה. לא רצינו שיווצר מצב שמצד אחד יקבל אדם דמי ביטוח אבטלה ומצד שני יקבל תשלום מהצבא.

מה קורה כאשר הוא מקבל דמי מחלה?

י. אליאסוף:

אנו רוצים להביא זאת בחשבון.

רס"ן ת. קן:

אתם מתכוונים למי שאינו מסוגל לעבוד מטעמים רפואיים, בתנאי שאין לו כל

י. אליאסוף:

הכנסה אחרת?

כן.

רס"ן ת. קן:

ואם יש לו הכנסה קטנה? יש לו קצבת נכות. אבל הוא אינו יכול להתקיים ממנה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

אם קבעו שזו קצבת הנכות, למה אי

סא"ל צ. שניידר:

אפשר להתקיים ממנה?

נניח שהאב חולה, אבל הוא מקבל קצבת מחלה בשיעור אפסי, מה דינו? זאת

י. אליאסוף:

היתה שאלתה של יושבת-ראש הועדה.

בבירור שקיימתי עם הביטוח הלאומי נאמר, שאם הביטוח הלאומי משלם קצבת נכות

רס"ן ת. קן:

מלאה, היא מספיקה כדי קיום. אם היא חלקית, זה אומר שהאיש חייב לעבוד.

השאלה היא, האם יש לו עבודה?

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

לגבי ההגדרה של נטול השתכרות, אינני

חושבת שאפשר לומר, שמי שמקבל קצבת נכות אינו נחשב כנטול השתכרות.

י. אליאסוף:

אם האב מקבל דמי מחלה או אגורה אחת מהביטוח הלאומי, הוא אינו נקרא

נטול השתכרות.

אם איננו נטול השתכרות, זה אינו מבטל זכותו לקבל חשלום, אלא שמתחשבים

סגן ב. מוצפי:

במה שהוא מקבל.

אני מציע להשאיר סעיף זה למחשבה נוספת.

י. גרינברג:

אין התנגדות לכך שמי שמקבל דמי מחלה, יביאו זאת בחשבון והוא לא יחשב כנטול

י. אליאסוף:

השתכרות.

העקרון מקובל עלינו. הכוונה היא להשלים.

י. גרינברג:

כלומר, להתחשב בגובה הסכום שהוא מקבל ולהשלים.

י. אליאסוף:

להשלים בהתאם לחוקה שלנו.

רס"ן ת. קז:

בסעיף 1(7) אנו מציעים לתקן הגדרות "תומך מלא", "חצי תומך" ו"רבע תומך".

י. גרינברג:

סעיף זה בא לפשט הגדרות מסובכות אלו.

אני חושב שצריך להתאים נוסחות אלו בעקבות ניסוח ההגדרה של "נטול השתכרות".

י. אליאסוף:

נכון.

רס"ן ת. קז:

בסעיף 1(8) אנו מציעים להוסיף

את ההגדרות "נקודת קצבה", "הכנסה מעבודה" ו"הכנסה נזקפת".

י. אליאסוף:

אני מבין שאתם מציעים להכניס הגדרה חדשה בעקבות הרפורמה במס. אני הייתי מציע לא לחזור על ההגדרה של נקודת קצבה, כי היום הסכום איננו 100 לירות. רצוי יותר להזכיר את ההגדרה בחוק הביטוח הלאומי.

י. גרינברג:

לא היינו רוצים לנקוט בדרך האזכורים, כי חוקה זו מיועדת לצבור הרחב ולא

למשפטנים.

צריך להעתיק את ההגדרה מחוק הביטוח הלאומי.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

זו ההגדרה של חוק הביטוח הלאומי.

י. גרינברג:

הגדרה זו איננה בחוק הביטוח הלאומי אלא בפקודת מס-הכנסה. אני מציע לומר:

י. אליאסוף:

נקודת קצבה כמשמעותה בפקודת מס-הכנסה ולהוסיף- דהיינו מ-1.7.75 100 לירות.

י. גרינברג:

כאשר אנו אומרים: כמשמעותה בפקודת מס-הכנסה, הקורא אינו יודע למה הכוונה.

לכן אנו נמנעים מדרך האזכורים.

מדוע אתם מציעים להוסיף הגדרת "הכנסה מעבודה"? האם זה לא מוגדר?

י. אליאסוף:

רס"ן ת. ק. 7:

לא.

בהגדרה "הכנסה נזקפת" אנו עושים
 הבחנה ברורה בין הכנסה שאינה הכנסה מעבודה ובין הכנסה מעבודה.
 לגבי הכנסה מעבודה אנו נותנים עידוד על-ידי שתי נקודות קצבה,
 ומהנותר אנו לוקחים בחשבון 70% בלבד. לדוגמה, אם לאדם יש הכנסה
 של 1000 לירות מעבודה, אנו מפחיתים שתי נקודות קצבה ונותר סכום
 של 730 לירות. מ-730 צריך להפחית 30%, וכך נותר סכום של 500 לירות
 המחייב השלמה של 600 לירות עד 1100. אם הכנסה של 1000 לירות מקורה
 בסעד או ברכוש, אנו מביאים בחשבון כל ה-1000 לירות וההשלמה עד-
 1100 לירות תהיה רק 100 לירות. זהו עידוד משמעותי להכנסה מעבודה.
 אימצנו שיטה זו ממשרד הסעד. משרד הסעד פועל בשיטה זו כדי לעודד
 יציאת אנשים לעבודה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

זהו עקרון חיובי.

רבותי, אנו נמשיך בדיון זה בישיבת

הועדה ביום ג' הקרוב.

ישיבה זו נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 12.30